

BÉKALENCSE

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság hírlevele 2022. szeptember

HÍREK

Vörös csüngőlepke a Paksi Ürgemezőn

A vörös csüngőlepke hazánk ritka, veszélyeztetett, feltűnő színezetű lepkefaja. Élőhelyei a természetes száraz sztyepprétek, nyílt és zárt homoki gyepek. Melegkedvelő, Közép- és Dél-Európában elterjedt faj.

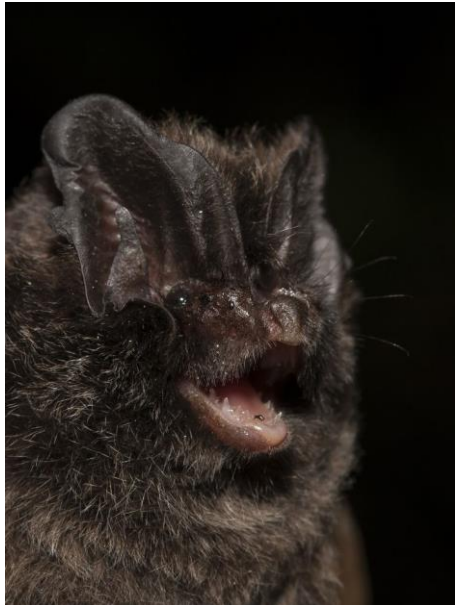
Élőhelyének változásaira érzékenyen reagál, hazánkban az elmúlt ötven évben az ismert lelőhelyeiről nagyrészt kipusztult. Élőhelyét akác és fenyő ültetvények foglalják el, nem tűri az intenzív legeltetést és taposást. A Dél-Mezőföldről egyetlen Paks mellől ismert előfordulása a kétezres évek elején nem védett területen volt, ahonnan mára valószínűleg kipusztult. Az idén augusztusban a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet Paksi Ürgemező területéről egy példánya lencsevégre került, egy húsz éve nem legeltetett, a vajszerű ördög szem tápnövényében gazdag akácerdők közé ékelődött pici gyepfoltból. Itt még bőven virágzott a tápnövénye, amire évente egyszer júliusban teszi petéit. Hernyója augusztus végére egy pergamenszerű gubót készít és az elszáradt növényen hibernál. Élőhelye a nemzeti park igazgatóság kezelésében van, zavartalanságának biztosításával remélhetőleg a faj újonnan felfedezett elszigetelt populációját sikerül megvédeni.

A vörös csüngőlepke fokozottan védett, természetvédelmi értéke 100.000 Ft.

(Szöveg és kép: Kováts László)

Sikeres denevérodú telepítés a Lankóci-erdőben

2019-ben a Curgó melletti Lankóci-erdőben a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság 51 denevérodút telepített a védett területen. A Lankóci erdőben a WWF Magyarország és a DDNPI együttműködésében, a WISEDRAVALIFE program keretében vízviszatartó műtárgyak kerültek kiépítésre olyan árkokban, melyek korábban inkább a víz elvezetését szolgálták.

A több éves utánkövetéssel és monitoringgal tervezett program keretében a denevérodúk telepítése a denevérek aktívabb, gyorsabb megtelepedését segíti elő olyan kőrises, égeres és tölgyes erdőállományokban, melyek koruk, állományszerkezetük, méretük okán kevés természetes odút kínálnak madárnak, denevérek egyaránt.

Az eltelt három évben az évi rendszerességgel végzett ellenőrzések az odúk egyre nagyobb mértékű foglaltságát mutatják. Míg az első évben kettő, a második évben mintegy negyven, a 2022-es évben már 424 példány megtelepedését regisztrálták a nemzeti park igazgatóság munkatársai. A megfigyelt denevérek túlnyomó többsége szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), melynek 100 példányos szülőkolóniáit is megfigyelték a kutatók. Emellett előkerült a bajuszos denevér (*Myotis mystacinus*), a közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*), valamint 2022-ben már a fokozottan védett nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) 10 példányos kolóniája is. Ez utóbbi ritkasága, élőhelyi igényessége miatt nagyon nagy jelentőségű a drávai területen.

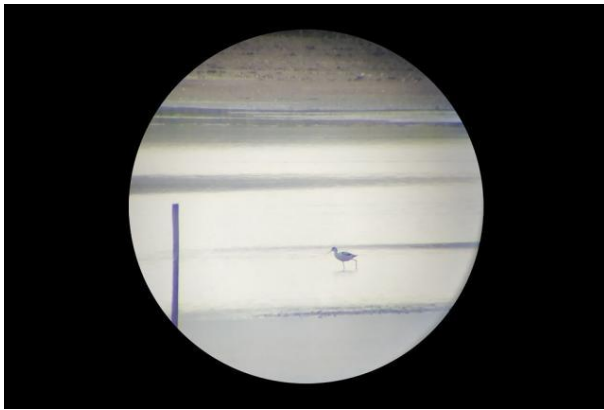
Nagy tanulsága a programnak, hogy még jó természetességi állapotú erdőkben is olyan nagy a harc az odúkért, hogy a denevér odúk jelentős hányadában cinkék költöttek, pedig azok belső kialakítása miatt szuboptimálisak számukra. Ezt felismerve az Igazgatóság mintegy 120 madárodút is telepített a denevérodúk közelébe, így biztosítva nagyobb esélyt a denevéreknek az erőszakosabb cinkékkel szemben. Reményeink szerint ennek hatására már 2023-ban tovább növekszik a denevérek létszáma a térségben, emellett pedig az odúlakó madarak állománya is erősödhet. Mindez nagy mértékben hozzájárul a természetes ökoszisztéma fennmaradásához a védett területen, de emellett a térségben élő emberek is profitálnak a rovarevő denevérek áldásos jelenlétéből, hiszen ez a 424 denevér mintegy 90 millió szúnyogot fogyaszt el évente.

(Szöveg és képek: Dombi Imre;
a felső képen odú kihelyezés, a bal oldali képen nyugati piszedenevér,
a jobb alsó sarokban szoprán törpedenevér látható)

Információk a WISEDRAVALIFE projektről:
<https://ddnp.hu/igazgatosag/palyazatok/wisedravalife>

A görbecsőrű látogató

A gulipán hazánk karakteres megjelenésű madara, mely az alföldi szikes tavak, vizenyős legelők jellegzetes költőfaja. Fészkelési időszakban legnagyobb valószínűséggel a Duna-Tisza között és a Tiszántúlon találkozhatunk vele. Nem túl gyakori madár, országos költőállománya mindössze néhány száz párra tehető.

Éppen ezért mindig nagy öröm, amikor egy-egy példány felbukkan a távcső látómezejében, főleg a Dél-Dunántúlon. A tavaszi és őszi vonulási időszakokban időnként megjelennek kisebb csapatai Igazgatóságunk területén is. Az idei

aszályos időjárás miatt lepadt halastavakban tapasztalható alacsony vízállás jó táplálkozó lehetőséget jelent a vonuló partimadarak számára, közöttük a gulipánnak is. Ezúttal kollégánk egy baranyai halastó medrében bukkant egy táplálkozó példányra, amint felfelé görbülő csőrével a sekély vízben kaszálva kereste apró rovarokból, rákokból álló táplálékát.

A gulipán (*Recurvirostra avosetta*) Magyarországon fokozottan védett faj, természetvédelmi értéke 250.000 Ft.

(Szöveg és kép: Völgyi Sándor)

Újra költ a Szalakóta a Dél-Mezőföldön

A gyönyörű tollazatú szalakóta a nyílt területek erdőségeivel tagolt térségek madara. Hazánkban a múlt század elején még gyakori költő fajunk volt, a puszták, a nagy kiterjedésű legeltetett vagy kaszált gyepek rendszeres madara volt.

Élőhelyének zsugorodása miatt állománya rohamosan csökkent, országos elterjedése a 80-as évekre a Dunától keletre szorult vissza, a Dunántúlról gyakorlatilag kipusztult. Minden bizonnyal az aktív természetvédelemnek köszönhetően a Duna-Tisza közti állománya mára stabilizálódott, pár éve újra megjelent a Dunától nyugatra, az észak-mezőföldi gyepeken.

Két éve a Dél-Mezőföld északi határán, Madocsán, mezőgazdasági környezetben leköltött egy pár. Majd idén először sikeresen foglalt egy pár a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet Nagydorogi Szenes-legelőjén, egy magányos fára direkt a számára kihelyezett odút. Idén további költése is bizonyított Németkér határában, ahol egy kirepült fiatal madarat sikerült megfigyelni. A fiatal madarak a nyár végéig nagy termetű szöcskékkal, sáskákkal táplálkoztak, fel kellett hízniuk, mert szeptember elején Afrikába vonultak, a telet az Egyenlítőnél délre töltik. Tavasszal remélhetőleg újra visszatérnek.

Két éve a Dél-Mezőföld északi határán, Madocsán, mezőgazdasági környezetben leköltött egy pár. Majd idén először sikeresen foglalt egy pár a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet Nagydorogi Szenes-legelőjén, egy magányos fára direkt a számára kihelyezett odút. Idén további költése is bizonyított Németkér határában, ahol egy kirepült fiatal madarat sikerült megfigyelni. A fiatal madarak a nyár végéig nagy termetű szöcskékkal, sáskákkal táplálkoztak, fel kellett hízniuk, mert szeptember elején Afrikába vonultak, a telet az Egyenlítőnél délre töltik. Tavasszal remélhetőleg újra visszatérnek.

A szalakóta fokozottan védett, természetvédelmi értéke 500 000 Ft.

(Szöveg: Kováts László, fotó: Zeynel Cebeci, Wikipédia - Creative Commons)

Felfedezték a kornistárnics legjelentősebb Dráva menti élőhelyét

Több száz tőből álló kornistárnics állományra bukkant a napokban Lakócsa mellett a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának tagja, Csór Sándor. A Dráva mentén korábbról itt már ismertük a növény kisebb élőhelyét, valamint Rinyaújlak határában is van egy eltűnőben lévő állománya. A most felfedezett állomány a Dráva mentén a legjelentősebbnek számít.

Ez a lila színű, térdmagasságig megnövő vadvirágunk nyár közepétől ősz közepéig virágzik. Kiszáradó láprétek ritka faja, melyekre jellemző hogy a tavaszi elárasztás után nyár végére kiszáradnak. Termőhelyeinek változása, a csapadék- és talajvíz viszonyok változása miatt, valamint a gyepgazdálkodás átalakulása és az invazív fajok tömeges megjelenése következtében állománya csökken. Hazánkban 1982-ben nyilvánították védetté, természetvédelmi értéke 10.000 Ft. A népi gyógyászatban a tüdőbaj kezelésére használták, tudományos elnevezése is erre utal (*Gentiana pneumonanthe*, a pneumo tüdőt jelent). 2018-ban az Év vadvirágának választották.

(Szöveg: Schulcz Andrea, fotó: Csór Sándor)

Nemzetközi együttműködés a vízi élőhelyek megőrzéséért

Az UNESCO égisze alatt egy évvel ezelőtt jött létre Ausztria, Szlovénia, Horvátország, Magyarország és Szerbia összefogásával az ötoldalú Mura-Dráva-Duna Határon Átnyúló Bioszféra Rezervátum.

A Lifeline MDD Interreg projekt keretében a szlovéniai Gornja Radogna és az ausztriai Bad Radkesburg városokban egy nemzetközi konferencia került megszervezésre, mely elsősorban azt szolgálta, hogy az öt országban dolgozó természetvédelmi szervezetek jobban megismerhessék egymás tevékenységét és megtalálják azokat a közös pontokat, ahol együttes erővel lehet tenni a természeti értékek megőrzéséért.

A tanulmányút egyik pillanata

Magyar oldalon – az Agrárminisztériumon kívül – a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a Mura, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság pedig a Dráva és a Duna menti területeivel vesz részt a bioszféra rezervátum munkájában. A természetkímélő gyepgazdálkodásról, fenntartható turizmusról és a folyami élőhelyek revitalizációjáról szóló előadások mellett a résztvevők a Mura folyón egy tanulmányút keretében a szlovén természetvédők által végzett élőhelyrehabilitációs projekt eredményeivel is megismerkedhettek

Az öt ország képviselői jelenleg egy közös LIFE pályázat beadásán dolgoznak, a pályázat célja a vízi élőhelyek, valamint az ártéri ligeterdők állapotának javítása lenne, emellett a bioszféra rezervátum fogalmát is meg szeretnék jobban ismertetni a helyi lakossággal.

(Szöveg és fotó: Parrag Tibor)

Gyakorlati szitakötős oktatás volt Szaporcán

A Riverside projekt keretében egynapos szakmai továbbképzésen vettek részt kollégáink az Ős-Dráva Látogatóközpontban, ahol a nemzeti park szitakötőiről tudhattak meg számos érdekességet Dr. Móra Arnold, a PTE TTK Hidrobiológiai Tanszék egyetemi docensének előadásában.

Az elméleti oktatást terepi bemutató követte a Kisinci-tónál, a projekt egyik mintaterületén. Az eseményen a nemzeti park összes tájegységét és az igazgatóságot összesen 25 munkatársunk képviselte.

További részletek a projektről itt olvashatók:
<https://ddnp.hu/igazgatóság/palyazatok/riverside>

(Fotó: Sztellik Endre)

Lepkészes találkozó zajlott az Ős-Dráva Látogatóközpontban

2022. szeptember 9-11. között került megrendezésre Szaporcán az Ős-Dráva Látogatóközpontban és a Kolokán Szállóban a 8. Országos Lepkészes Találkozó.

A háromnapos esemény előadásain többek között szó esett ritka és különleges fajok megfigyeléseiről, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területének értékes lepke-élőhelyeiről, a keresőkutyák lepkekutatásban történő alkalmazásáról, továbbá a különböző terepi adatgyűjtő technikák és módszerek használatának tapasztalatairól. A résztvevők meglátogatták a közeli Villányi-hegységet és annak legmagasabb régióját, a Szársomlyót is.

A találkozó résztvevői. Fotó: Dombi Orsi (MME Lepkevédelmi Szakosztály)

FELHÍVÁSOK

Továbbra is várjuk a poszméhfotókat!

Igazgatóságunk idén indította a Poszméh Monitoring Programot, melyben a lakosság fényképek készítésével segíthet felmérni ezen veszélyeztetett beporzó rovarcsoportot.

Az elmúlt hónapokban érkeztek már fényképek, elsősorban gyakori fajokról, például a kövi, a mezei vagy a földi poszméhről. Egy ritkább, védett faj, a ligeti poszméh is lencsevégre került. Sajnos ez a csapadékszegény időszak a poszméheknek sem kedvez. A virágos gyepek hamar kiszáradtak, a virágok gyorsan elvirágoznak, így a családok felnevelése is veszélybe kerülhet. A nyár második felében jellemzően az út menti mezsgyék (imola, bogáncs és aszat), valamint a gondozott kertek virágai nyújtják a legfontosabb táplálékot számukra. Kirándulásaink során ezeket a helyeket érdemes figyelni, és minél több fényképet készíteni róluk.

(Fotó: Kováts László)

Szeretnénk felhívni a közönség figyelmét, hogy október 31-ig továbbra is várjuk az elterjedésüket feltérképező adatgyűjtést segítő fényképek beküldését! A gyűjtés lezárultát követően a fényképeket beküldők között a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság értékes ajándékcsomagjait sorsoljuk ki.

Az adatgyűjtéshez, fotózáshoz részletes útmutató a következő linkre kattintva tekinthető meg: <https://ddnp.hu/igazgatosag/hirek/vegven-reszt-on-is-a-poszmehek-felmereseben>

Az Év Emlőse a törpeegér

Az alsó tagozatos gyerekek számára „Töpörödött törpegerek” címmel illusztrációs rajzpályázatot, a felső tagozatosok, középiskolások és felnőttek számára pedig „Törpeségében óriási” címmel alkotó pályázatot hirdetett a Vadonleső.

Az illusztrációkat Búth Emília, Molnár Krisztina Rita, Gryllus Vilmos, Tóth Krisztina és Lackfi János alkotásai alapján kell elkészíteni.

Információk, pályázati felhívások, valamint a vadonatúj törpeegér versek és dalok, melyekhez az illusztrációkat kell elkészíteni: <https://vadonleso.hu/evemlose/2022>

A pályaművek beküldési határideje:
2022. október 10. 23:59.

Ingyenes szakvezetés az Idősek Világnapján a Pintér-kert Arborétumban

Október elseje az Idősek Világnapja. A jeles nap alkalmából a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság érdekes programot és kedvezményes látogatási lehetőséget kínál. A pécsi Pintér-kert Arborétumban a látogatók szakvezető kíséretével ismerhetik meg a kert életének sajátosságait, az őszi színeiben pompázó növényvilágot.

A séta 2022. október 1-jén 10.00 órakor indul a Pintér-kert bejáratától. Részvételi díj: 500 Ft/fő, nyugdíjasoknak ingyenes.

(Fotó: Komlós Attila)

Október 8.: Geotóp Nap!

Magyarország legdélibb hegyvidékének – a Villányi-hegységnek – legmagasabb tömbje a Szársomlyó. A hegy anyaga különböző korú, nagy tisztaságú mészkő. Tengeri üledék, mely a földtörténeti középidőben rakódott le. Oldódásának nyomai a légrégebbi karsztmaradványok Magyarországon. Az eredetileg vízszintes mészkőrétegek az erőteljes hegységképző erők hatására összetöredeztek és egymásra tolódva kibillentek. Túránkon a hegy gerincén kibillent mészkőpikkelyek peremén fogunk haladni. A rétegfejek sorai igen látványosak, ezekhez népi monda is kapcsolódik: az Ördögszántás. A hegy kiemelkedése sajátos és igen eltérő mikroklímát hoz létre a déli és az északi oldalon, szubmediterrán klímaterületein botanikai ritkaságok élnek. A Szársomlyón 75 védett növényfajt találtak, közülük 4 faj kizárólag itt fordul elő hazánkban. A szakvezetési túrán mindezen értékek komplex bemutatása fog megtörténni. Helyszín: Nagyharsányi Szoborpark, időpont: 10.00. A részvételi díj: felnőtteknek 1200 Ft/fő; 18 éves korig és nyugdíjasoknak 800 Ft/fő.

(Fotó: Jovics Ibolya)

Túrák, rendezvények októberben

Október 1.: Egynapos vízitúra a Dráván

Egy természeti szépségekben különösen gazdag vízi túrát ajánlunk Vejti és Drávaszabolcs között a Dráván. A Dráva Európa egyik legtisztább vizű folyója, ahol a magyarországi halfajok 2/3-a megtalálható. A program során a terület természeti értékeit ismerhetik meg a résztvevők, szerencsés esetben az ártéri madárvilág képviselői – szürke gémekek, nagy kócsagok, ritkán jégmadár és rétisas is a szemünk elé kerülhet. Információ és jelentkezés: www.helian.hu

Október 1.: Idősek Világnapja a Pintér-kert Arborétumban

A látogatók szakvezető kíséretével ismerhetik meg a kert életének sajátosságait, az ősz színeiben pompázó növényvilágot. Helyszín, időpont: Pécs, Pintér-kert Arborétum, 10.00 óra.

Részvételi díj: 500 Ft/fő, nyugdíjasoknak igazolvánnyal ingyenes

Október 2.: Vízitúra a Fekete-vízen

A Fekete-víz a Dráva egy kisebb mellékfolyója, amely kellően vadregényes, kacskaringós, a vízmélység azonban elérheti a két métert is. Ennek ellenére kezdőknek, családoknak ideális, mert nincs sodrás, és az állatvilág legalább olyan bőségesben van jelen, mint a Dráván. A túra hossza attól is függ, hogy a felső vagy az alsó szakaszt tudjuk evezni (7-10 km), ami kb. 3-3,5 órát vesz igénybe.

Információ és jelentkezés: www.helian.hu

Október 4.: Állatok világnapja a majorban

A program során a résztvevők bepillantást nyerhetnek az őshonos háziállatok (shagya-arab lovak, szürkemarhák, parlagi kecskék, parlagi szamarak, racka- és a cikta juhok) életébe.

A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295. Helyszín, időpont: Ős-Dráva Látogatóközpont, 10.00 óra. A program időtartama: 60 perc, a részvételi díj: 500 Ft/fő

Október 5.: Állatok világnapja a Pintér-kert Arborétumban

A program során megismerhetők a felelős állattartás szabályai, valamint a foglalkozáson résztvevők bepillantást nyerhetnek a vadon élő állatok életébe. A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295. Helyszín, időpont: Tettye Oktatási Központ, 10.00 óra. A program időtartama: 60 perc, a részvételi díj: 500 Ft/fő.

Október 8.: Csak egy séta az őszi hangulatát mutató gemenci erdőben

A program résztvevői az őszi színekben pompázó erdőben tehetnek sétát, szakvezető kíséretével.

Helyszín, időpont: Pörbolyi Gátórház (GPS: N46.19851,97 E18.83830,79), 10.00 óra

Túra hossza, időtartama: 7 km, 3-4 óra, a részvételi díj: 700 Ft/fő.

Október 8. Geotóp Nap – Szakvezetési túra a Szársomlyóra

A résztvevők megismerhetik a Szársomlyó természeti értékeit, különös tekintettel a hegy geológiai értékeire. Helyszín: Nagyharsányi Szoborpark, időpont: 10.00. A program időtartama: 3 óra.

A részvételi díj: felnőtteknek 1200 Ft/fő; 18 éves korig és nyugdíjasoknak 800 Ft/fő.

Október 8.: Őszi kenutúra Külső-Bédán

A Duna-Dráva Nemzeti Park Béda-Karapancsa a Duna magyarországi alsó szakaszának kiemelkedő értékét képviselő élőhelyeit foglalja magába. A program erre a különleges területre kalauzolja az érdeklődőket. A résztvevők először kenutúrát tehetnek a Duna hullámterén található varázslatos Külső-Béda mellékágon, majd a Fehér Gólya Múzeumban érdekes tárlatvezetés keretében ismerhetik meg e gyönyörű madarak életét.

A program résztvevőinek létszáma korlátozott, előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 30/846-6020.

Helyszín, időpont: Kölked, Fehér Gólya Múzeum, 10.00 óra.

Program időtartama: 4 óra. Részvételi díj: 2-14 éves korig: 2200 Ft/fő, 14 éves kor felett: 2500 Ft/fő

Október 10.: Komposztálás napja

A komposztálás fontosságának hangsúlyozása mellett a programon a hazánkban található legismertebb gyógynövények megismerésére is lehetőség nyílik. A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295. Helyszín, időpont: Ős-Dráva Látogatóközpont, 10.00 óra. A program időtartama: 60 perc, a részvételi díj: 500 Ft/fő.

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Ökoturisztikai és Környezeti nevelési Osztály
7625 Pécs, Tettye tér 9.

Tel.: 30/405-4571, 30/377-3388

E-mail: szilvia.wodtke@ddnp.hu, attila.komlos@ddnp.hu

www.ddnp.hu

Köszönjük, hogy meggondolja, kinyomtassa-e papírra ezt a levelet.

Amennyiben Ön nem kíván a továbbiakban hírlevelet kapni a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságtól, a következő linken iratkozhat le: https://ddnp.hu/hasznos/hirlevel_leiratkozas